

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 2 i člana 91 stav 1 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 24. saziva, na petoj sednici prvog redovnog zasijedanja u 2010. godini, dana 22. aprila 2010. godine, donijela je

Z A K O N O ZAŠTITI VAZDUHA

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet uređivanja

Član 1

Ovim zakonom uređuje se način praćenja kvaliteta vazduha, mjere zaštite, ocjenjivanje i poboljšanje kvaliteta vazduha, kao i planiranje i upravljanje kvalitetom vazduha.

Vazduh, kao prirodna vrijednost od opšteg interesa, je dio životne sredine i ima posebnu zaštitu u Crnoj Gori.

Zaštita vazduha od zagađivanja radioaktivnim materijama, genetski modifikovanim organizmima, bukom i elementarnim nepogodama uređuje se posebnim propisima.

Izvori zagađivanja vazduha

Član 2

Izvori zagađivanja vazduha su stacionarni i pokretni emisijski izvori, kao i pojedini proizvodi i aktivnosti koji uzrokuju emisije zagađujućih materija u vazduhu.

Stacionarni izvori su:

- tačkasti, kod kojih se zagađujuće materije ispuštaju u vazduh kroz za to oblikovane ispuste (postrojenja, tehnološki procesi, industrijski pogoni, uređaji i građevine i dr.), i
- difuzni, kod kojih se zagađujuće materije unose u vazduh bez određenih ispusta/dimnjaka (uređaji, površine i druga mjesta).

Pokretni izvori su prevozna sredstva (motorna vozila, lokomotive, plovni objekti, avioni i dr.), radne mašine, radna vozila, građevinske i poljoprivredne mašine, oprema i uređaji, u skladu sa evropskim standardima, koja ispuštaju zagađujuće materije u vazduh.

Proizvodi i aktivnosti koji uzrokuju emisije zagađujućih materija u vazduh su proizvodi iz grupe boja i lakova, goriva i drugi slični proizvodi i aktivnosti kao što su lijepljenje, plastificiranje, laminiranje, impregniranje, hemijsko čišćenje, štampanje, bojenje i lakiranje vozila, skladištenje i pretakanje goriva.

Izvori iz stava 1 ovog člana moraju biti izgrađeni i/ili proizvedeni, opremljeni, korišćeni i održavani tako da ne ispuštaju u vazduh zagađujuće materije iznad graničnih vrijednosti emisije, odnosno da ne ispuštaju u vazduh zagađujuće materije u količinama koje mogu ugroziti zdravlje ljudi i životnu sredinu.

Značenje izraza

Član 3

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

1) vazduh je spoljašnji vazduh u troposferi, izuzev vazduha na radnom mjestu, čiji se kvalitet uređuje propisima iz oblasti zaštite na radu;

2) zagađujuća materija je svaka materija prisutna u vazduhu koja može nepovoljno uticati na ljudsko zdravlje i/ili životnu sredinu;

3) nivo zagađenosti je koncentracija zagađujućih materija u vazduhu ili njihovo taloženje na površini u određenom vremenskom razdoblju;

4) ocjenjivanje je svaka relevantna metoda koja se koristi za mjerenje, izračunavanje, predviđanje i procjenjivanje nivoa zagađenosti vazduha;

5) standard kvaliteta vazduha je svaka utvrđena granična vrijednost, ciljna vrijednost, dugoročni cilj, kritični nivo, nivo upozoravanja ili obavještanja ili druga vrijednost koncentracije zagađujuće materije u vazduhu utvrđena u skladu sa međunarodnim standardima sa ciljem da se izbjegnu, spriječe ili umanje štetni uticaji na ljudsko zdravlje i/ili životnu sredinu u cjelini;

6) granična vrijednost je nivo vrijednosti utvrđen na osnovu naučnih saznanja sa ciljem da se izbjegnu, spriječe ili umanje štetni uticaji na ljudsko zdravlje i/ili životnu sredinu u cjelini, koji treba postići u određenom roku i koji se, nakon što je postignut, ne smije prekoračiti;

7) kritični nivo je nivo utvrđen na osnovu naučnih saznanja iznad kojeg mogu nastupiti direktni štetni uticaji na pojedine receptore, kao što su vegetacija i prirodni ekosistemi, ali ne i na ljude;

8) granica tolerancije je postotak granične vrijednosti za koji ona može biti prekoračena u okviru propisanih rokova;

9) plan kvaliteta vazduha je plan kojim se utvrđuju mjere i aktivnosti za postizanje graničnih ili ciljnih vrijednosti;

10) ciljna vrijednost je nivo koji treba postići u utvrđenom roku da bi se izbjegli, spriječili ili umanjili štetni uticaji na ljudsko zdravlje i/ili životnu sredinu u cjelini;

11) prag upozoravanja je nivo iznad kojeg postoji opasnost po ljudsko zdravlje pri kratkotrajnoj izloženosti stanovništva u cjelini i koji zahtijeva preduzimanje hitnih mjera;

12) prag obavještanja je nivo iznad kojeg postoji opasnost po zdravlje ljudi pri kratkotrajnoj izloženosti posebno osjetljivih grupa stanovništva i kod kojeg je neophodno neposredno i odgovarajuće obavještanje;

13) gornja granica ocjenjivanja je propisani nivo ispod koga se ocjenjivanje kvaliteta vazduha može vršiti kombinacijom mjerenja i metoda modeliranja i/ili indikativnog mjerenja;

14) donja granica ocjenjivanja je nivo ispod kojeg se metode modeliranja i objektivne procjene mogu koristiti kao isključiv izvor podataka za ocjenjivanje kvaliteta vazduha.

15) dugoročni cilj je nivo koji treba postići u dužem vremenskom periodu u cilju efikasne zaštite ljudskog zdravlja i životne sredine, osim u slučajevima kada to nije moguće ostvariti kroz proporcionalno ekonomične mjere;

16) doprinos zagađenju iz prirodnih izvora su emisije zagađujućih materija koje nijesu direktno ili indirektno izazvane aktivnostima ljudi, uključujući prirodne događaje kao što su seizmičke i termalne aktivnosti, šumski požari, dejstvo jakih vjetrova i morskih talasa, atmosferska re-suspenzija ili prenos prirodnih čestica iz sušnih područja;

17) zona je dio teritorije Crne Gore, razgraničena u cilju ocjenjivanja kvaliteta i upravljanja kvalitetom vazduha;

18) fiksna mjerenja označavaju mjerenja koja se vrše na fiksnim mjernim mjestima, neprekidno ili povremenim uzorkovanjem, da bi se odredili nivoi zagađenosti vazduha u skladu sa kriterijumima za postizanje kvaliteta podataka;

19) indikativna mjerenja označavaju mjerenja koja podliježu blažim kriterijumima za postizanje kvaliteta podataka od onih propisanih za fiksna mjerenja;

20) mjerenje pozadinskog zagađenja realizuje se u urbanim i ruralnim područjima, na udaljenosti od najmanje 20 km od industrijskih područja i lokalnih izvora emisija;

21) gasovi sa efektom staklene bašte su gasovi utvrđeni Okvirnom konvencijom Ujedinjenih nacija o promjeni klime i Kjoto protokolom;

22) mehanizam čistog razvoja je instrument Kjoto protokola za sprovođenje projekata za smanjenje ili uklanjanje emisija gasova sa efektom staklene bašte u zemljama koje nijesu u Prilogu I Okvirne konvencije Ujedinjenih nacija o promjeni klime;

23) maksimalna nacionalna emisija je maksimalni iznos zagađujuće supstance izražen u kilotonama koji se može emitovati u Crnoj Gori tokom jedne kalendarske godine;

24) prekursori ozona su supstance koje doprinose stvaranju prizemnog ozona;

25) isparljiva organska jedinjenja (VOC) su organska jedinjenja iz antropogenih i biogenih izvora, osim metana, koja na sunčevoj svjetlosti, reakcijom sa azotnim oksidima mogu stvarati fotohemijske oksidante;

26) supstance koje oštećuju ozonski omotač su supstance koje se kontrolišu u skladu sa Bečkom konvencijom o zaštiti ozonskog omotača i Montrealskim protokolom;

27) alternativne supstance su fluorovani gasovi (fluorouglijovodonici, perfluorougljenici i sumporheksafluorid) čiji je potencijal oštećenja ozonskog omotača jednak nuli, ali doprinose globalnom zagrijavanju;

28) radna mašina je svako vozilo na motorni pogon koje je namijenjeno za obavljanje određenih poslova i koje na ravnom putu ne može razviti brzinu veću od 50km/h;

29) radno vozilo je teretno motorno vozilo koje posjeduje ugrađene uređaje i opremu za obavljanje određenih radnih operacija;

30) zagađivač je svako pravno lice ili preduzetnik koje posrednim ili neposrednim djelovanjem ili propuštanjem djelovanja uzrokuje zagađenje vazduha.

II. NADLEŽNOSTI I OBAVEZE

Nadležnosti

Član 4

Efikasnost zaštite i poboljšanja kvaliteta vazduha obezbjeđuju: državni organi, organi državne uprave, jedinice lokalne samouprave, domaća i strana pravna lica i preduzetnici, nevladine organizacije, građani i udruženja građana.

Upravne i stručne poslove zaštite i poboljšanja kvaliteta vazduha i sprovođenje mjera zaštite i poboljšanja kvaliteta vazduha vrše i obezbjeđuju: organ državne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine (u daljem tekstu: Ministarstvo), organ uprave nadležan za zaštitu životne sredine (u daljem tekstu: Agencija), organ uprave nadležan za meteorološke i hidrološke poslove (u daljem tekstu: Hidrometeorološki zavod), organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine (u daljem tekstu: organ lokalne uprave), kao i pravna lica i preduzetnici koja imaju javna ovlašćenja.

Sprovođenje mjera zaštite i poboljšanja kvaliteta vazduha vrše i druga pravna lica i preduzetnici.

Nadležnosti Ministarstva

Član 5

U obavljanju poslova iz člana 4 stav 2 ovog zakona Ministarstvo utvrđuje, koordinira i vrši nadzor nad sprovođenjem mjera zaštite i poboljšanja kvaliteta vazduha, koordinira sprovođenje nacionalne strategije upravljanja kvalitetom vazduha i izvršavanje obaveza preuzetih međunarodnim ugovorima i sporazumima i ostvaruje međunarodnu saradnju, uključujući i saradnju sa Evropskom komisijom i razmjenu podataka u oblasti kvaliteta vazduha.

Nadležnosti Agencije

Član 6

U obavljanju poslova iz člana 4 stav 2 ovog zakona Agencija organizuje praćenje kvaliteta vazduha, vrši ocjenjivanje kvaliteta vazduha na osnovu svih dostupnih podataka o kvalitetu vazduha iz različitih izvora podataka utvrđenih ovim zakonom i drugim propisima, provjerava tačnost izvršenih mjerenja i drugih metoda korišćenih od strane pravnih lica ovlašćenih za praćenje kvaliteta vazduha, izrađuje analize i izvještaje i informiše javnost, vrši inspeksijske poslove, ostvaruje komunikaciju sa relevantnim domaćim i međunarodnim organima i organizacijama i vrši druge poslove utvrđene ovim zakonom i posebnim propisima.

Nadležnosti drugih organa

Član 7

U obavljanju poslova iz člana 4 stav 2 ovog zakona:

- Hidrometeorološki zavod, u okviru svojih ovlaštenja, vrši osmatranja i mjerenja ekoloških parametara, kontrolu i ocjenu kvaliteta vazduha i padavina, i izradu studija, elaborata, analiza i informacija, kao i izvršavanje međunarodnih obaveza u oblasti kvaliteta vazduha, koje su mu određene u nadležnost;

- Nacionalno akreditaciono tijelo nadležno je za akreditovanje pravnih lica za vršenje praćenja kvaliteta vazduha i emisija u vazduh, u skladu sa referentnim metodama i testiranje uređaja i opreme za praćenje kvaliteta vazduha po standardu EN ISO 17025, validaciju referentnih metoda i verifikaciju akreditacija izdatih od stranih akreditacionih tijela;

- Institut za standardizaciju prenosi na nacionalni nivo evropske i međunarodne standarde iz oblasti kvaliteta vazduha koji su od interesa za Crnu Goru i učestvuje u izradi tehničkih propisa;

- Uprava carina vrši kontrolu uvoza i izvoza supstanci koje oštećuju ozonski omotač, alternativnih supstanci i proizvoda koji sadrže ove supstance, kao i drugih supstanci i proizvoda koji utiču ili mogu uticati na kvalitet vazduha, u skladu sa ovim zakonom i posebnim propisima.

III. OCJENJIVANJE KVALITETA VAZDUHA

Zagađujuće materije i standardi kvaliteta vazduha

Član 8

Vrste zagađujućih materija i standarde kvaliteta vazduha za svaku vrstu zagađujuće materije u vazduhu utvrđuje Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada).

Propisom iz stava 1 ovog člana, u zavisnosti od osobina zagađujuće materije, utvrđuju se: gornje granice ocjenjivanja, donje granice ocjenjivanja, granične vrijednosti, granice tolerancije, ciljne vrijednosti, dugoročni ciljevi, kritični nivoi, rokovi za dostizanje graničnih i ciljnih vrijednosti kvaliteta vazduha, kao i pragovi upozoravanja i obavještanja i potrebne mjere zaštite zdravlja ljudi koje se pri njihovoj pojavi moraju preduzeti.

U zavisnosti od nivoa i prirode zagađivanja vazduha, Vlada, na predlog Ministarstva ili organa lokalne uprave, može za određene zone propisati i strožije standarde kvaliteta vazduha od standarda utvrđenih propisom iz stava 2 ovog člana.

Zone kvaliteta vazduha

Član 9

Radi kontrole, održavanja stanja i/ili unaprijeđenja kvaliteta vazduha teritorija Crne Gore se, na osnovu ocjene kvaliteta vazduha u zavisnosti od utvrđene gornje i donje granice ocjenjivanja, razgraničava na zone kvaliteta vazduha (u daljem tekstu: zone).

Ocjenjivanje kvaliteta vazduha i upravljanje kvalitetom vazduha obavezno je u svim zonama.

Razgraničavanje teritorije Crne Gore na zone utvrđuje Vlada propisom iz člana 11 stav 1 ovog zakona.

Utvrđene zone se preispituju najmanje jednom u pet godina u skladu sa podacima o utvrđivanju prekoračenja donje i gornje granice ocjenjivanja za sumpor dioksid, azot-oksidi i azotne okside, suspendovane čestice (PM10 i PM 2,5), olovo, benzen, ugljen monoksid, benzo(a)piren, kadmijum, arsen i nikl, kao i sa podacima o utvrđivanju prekoračenja dugoročnih ciljeva za ozon.

U slučaju značajnih promjena u aktivnostima koje utiču na kvalitet vazduha zone se preispituju u kraćem periodu.

Postupak ocjenjivanja kvaliteta vazduha u zonama

Član 10

U zonama u kojima nivo koncentracije zagađujućih materija iz člana 9 stav 4 ovog zakona prelazi gornje granice ocjenjivanja za ove zagađujuće materije ili dugoročni cilj za ozon, za ocjenjivanje kvaliteta vazduha koriste se podaci dobijeni fiksnim mjerenjima koji se mogu dopunjavati metodama matematičkog modeliranja i/ili indikativnog mjerenja.

U zonama u kojima je nivo koncentracije zagađujućih materija iz člana 9 stav 4 ovog zakona ispod gornje granice ocjenjivanja uspostavljene za ove zagađujuće materije, za ocjenjivanje kvaliteta vazduha koriste se podaci dobijeni kombinacijom fiksnog mjerenja i metoda matematičkog modeliranja i/ili indikativnog mjerenja.

U zonama u kojima je nivo koncentracije zagađujućih materija iz člana 9 stav 4 ovog zakona ispod donje granice ocjenjivanja uspostavljene za ove zagađujuće materije, za ocjenjivanje kvaliteta vazduha koriste se metode matematičkog modeliranja i/ili druge metode objektivne procjene u skladu sa opšteprihvaćenom međunarodnom praksom.

Državna mreža

Član 11

U cilju praćenja nivoa zagađenosti vazduha na teritoriji Crne Gore, Vlada uspostavlja mrežu za praćenje kvaliteta vazduha (u daljem tekstu: Državna mreža).

Državnu mrežu čine mjerna mjesta za mjerenje:

- 1) zagađenosti vazduha u naseljima i industrijskim područjima;
- 2) kvaliteta vazduha na područjima zaštićenih prirodnih dobara, osjetljivih ekoloških sistema, kulturnog i prirodnog nasljeđa;
- 3) pozadinskog zagađenja, regionalnog i prekograničnog daljinskog prenosa, kao i mjerenja u okviru međunarodnih obaveza Crne Gore, i
- 4) uticaja pokretnih izvora zagađivanja vazduha na kvalitet vazduha.

Propisom iz stava 1 ovog člana utvrđuju se zone, kriterijumi za: određivanje lokacija mjernih mjesta; određivanje minimalnog broja mjernih mjesta; smanjivanje broja mjernih mjesta; odabir mjernih mjesta; i postavljanje mjernih instrumenata, broj, raspored i tačne lokacije mjernih mjesta, njihova namjena i karakteristike, vrste zagađujućih materija čije se koncentracije prate za svako mjerno mjesto pojedinačno.

Agencija obezbjeđuje održavanje, funkcionisanje i razvoj Državne mreže.

Program praćenja kvaliteta vazduha

Član 12

Praćenje kvaliteta vazduha u Državnoj mreži vrši se prema godišnjem programu praćenja kvaliteta vazduha koji izrađuje Agencija.

Program iz stava 1 ovog člana je sastavni dio Programa praćenja stanja životne sredine.

Agencija se stara o sprovođenju Programa praćenja kvaliteta vazduha.

Mjerenja posebne namjene

Član 13

U slučajevima kada za to postoji opravdana potreba, Ministarstvo, na predlog Agencije, donosi odluku o sprovođenju mjerenja posebne namjene koja nijesu predviđena programom praćenja kvaliteta vazduha.

Ukoliko se mjerenjem utvrdi prekoračenje propisanih vrijednosti zagađujućih materija u vazduhu, a zagađivač je poznat, troškove mjerenja posebne namjene snosi zagađivač.

Ukoliko se mjerenjem utvrdi da nije došlo do prekoračenja propisanih vrijednosti ili je zagađivač nepoznat, troškovi mjerenja posebne namjene obezbjeđuju se iz državnog budžeta.

Lokalne mreže

Član 14

Jedinica lokalne samouprave može, u skladu sa zakonom, uspostaviti mrežu za praćenje kvaliteta vazduha na svom području (u daljem tekstu: lokalna mreža)

Uspostavljanje lokalne mreže vrši se u skladu sa kriterijumima iz člana 11 stav 3 ovog zakona.

Organ lokalne uprave donosi program praćenja kvaliteta vazduha u lokalnoj mreži.

Praćenje kvaliteta vazduha u lokalnoj mreži vrši se u skladu sa propisom iz člana 15 ovog zakona.

Podatke utvrđene praćenjem kvaliteta vazduha iz stava 4 ovog člana organ lokalne uprave je dužan da javno objavi i dostavi Agenciji do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu.

U slučaju prekoračenja praga upozorenja za određenu zagađujuću materiju na teritoriji na kojoj organ lokalne uprave vrši praćenje kvaliteta vazduha, Agencija će tražiti dostavu relevantnih podataka i mimo rokova propisanih stavom 4 ovog člana.

IV. POSLOVI PRAĆENJA KVALITETA VAZDUHA I EMISIJA U VAZDUH

Način praćenja kvaliteta vazduha

Član 15

Uslovi i način praćenja kvaliteta vazduha, standardizacija mjerenja, uslovi koje mora ispunjavati oprema za ocjenjivanje kvaliteta vazduha, referentne metode, kriterijumi za postizanje kvaliteta podataka, obezbjeđenje kvaliteta podataka i validacija podataka i sadržaj rezultata ocjenjivanja, ukoliko su za ocjenjivanje kvaliteta vazduha korišćene druge metode osim mjerenja, propisuje Ministarstvo.

Način mjerenja emisija iz stacionarnih izvora

Član 16

Način mjerenja emisija iz stacionarnih izvora, postupke mjerenja, način provjere ispravnosti i kalibracije mjernog uređaja, postupak vrednovanja rezultata, način dostavljanja podataka za potrebe informacionog sistema o kvalitetu vazduha propisuje Ministarstvo.

Ovlašćena pravna lica

Član 17

Praćenje kvaliteta vazduha i mjerenje emisija i praćenje kvaliteta goriva mogu da vrše pravna lica i preduzetnici koji su registrovani u Centralnom registru Privrednog suda, odnosno u drugom odgovarajućem registru.

Pravna lica i preduzetnici iz stava 1 ovog člana ne mogu vršiti djelatnost bez dozvole Agencije.

Agencija izdaje dozvolu na osnovu odgovarajućeg sertifikata izdatog od Nacionalnog akreditacionog tijela.

Dozvola iz stava 2 ovog člana izdaje se u formi rješenja i objavljuje se u «Službenom listu Crne Gore».

Protiv rješenja iz stava 4 ovog člana može se podnijeti žalba Ministarstvu.

Pravna lica i preduzetnici iz stava 1 ovog člana dužna su da praćenje kvaliteta vazduha i mjerenje emisija iz stacionarnih izvora obavljaju u skladu sa propisom iz člana 15, odnosno člana 16 ovog zakona, a praćenje kvaliteta goriva u skladu sa propisom iz člana 30 stav 3 ovog zakona.

Praćenje kvaliteta vazduha u okolini stacionarnih izvora

Član 18

U okolini stacionarnih izvora zagađivanja vazduha za koje je obavezna ili za koju se može tražiti procjena uticaja na životnu sredinu zagađivač vrši praćenje kvaliteta vazduha na način kako je utvrđeno u elaboratu o procjeni uticaja na životnu sredinu.

Zagađivač je dužan da podatke o kvalitetu vazduha dobijene praćenjem kvaliteta vazduha iz stava 1 ovog člana dostavi Agenciji i organu lokalne uprave na čijoj teritoriji se nalazi, do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu.

U slučaju prekoračenja praga upozorenja za određenu zagađujuću materiju Agencija će od zagađivača tražiti dostavu relevantnih podataka i mimo rokova propisanih stavom 2 ovog člana.

Sredstva za praćenje kvaliteta vazduha iz stava 1 ovog člana obezbjeđuje zagađivač.

V. UPRAVLJANJE KVALITETOM VAZDUHA

Nacionalna strategija

Član 19

U cilju očuvanja i poboljšanja kvaliteta vazduha i izbjegavanja, sprječavanja ili smanjenja štetnih posljedica po zdravlje ljudi i/ili životnu sredinu, donosi se Nacionalna strategija upravljanja kvalitetom vazduha (u daljem tekstu: Nacionalna strategija).

Nacionalnu strategiju za period od četiri godine donosi Vlada.

Sadržaj Nacionalne strategije

Član 20

Nacionalnom strategijom objedinjuju se ciljevi zaštite i poboljšanja kvaliteta vazduha iz planskih i strateških dokumenata u ovoj oblasti vezanih za ispunjavanje međunarodnih obaveza i programa, planova i kratkoročnih akcionih planova izrađenih u skladu sa ovim zakonom.

Nacionalna strategija sadrži naročito:

- 1) analizu stanja kvaliteta vazduha;
- 2) prioritetne aktivnosti i mjere;
- 3) preventivne mjere za očuvanje kvaliteta vazduha;
- 4) mjere za smanjenje koncentracija zagađujućih materija u vazduhu;
- 5) mjere za smanjenje emisija zagađujućih materija u vazduh iz stacionarnih i pokretnih izvora;
- 6) mjere za smanjivanje emisija zagađujućih materija i gasova sa efektom staklene bašte po djelatnostima;
- 7) mjere za postepeno ukidanje supstanci koje oštećuju ozonski omotač;
- 8) mjere za smanjivanje emisija postojanih organskih zagađivača i teških metala;
- 9) mjere za smanjivanje nepovoljnih uticaja kisjele kiše, eutrofikacije i fotohemijskog zagađivanja;
- 10) mjere za minimiziranje i eliminisanje emisija koje imaju negativan uticaj na kvalitet vazduha u prekograničnom kontekstu, i
- 11) procjenu sredstava za sprovođenje Nacionalne strategije.

Planovi kvaliteta vazduha

Član 21

U zonama gdje koncentracije zagađujućih materija prelaze bilo koju uspostavljenu graničnu ili ciljnu vrijednost, uzimajući u obzir granice tolerancije ukoliko su propisane, Ministarstvo, u saradnji sa Agencijom i organima lokalne uprave na čijoj se teritoriji zona nalazi, donosi plan kvaliteta vazduha (u daljem tekstu: Plan), da bi se u što kraćem roku dostigle vrijednosti utvrđene aktom iz člana 8 ovog zakona.

U slučaju prekoračenja graničnih vrijednosti za koje je rok dostizanja već istekao, Plan treba da sadrži odgovarajuće mjere kojima se period trajanja prekoračenja svodi na najmanju moguću mjeru i mjere koje se odnose na zaštitu posebno osjetljivih grupa stanovništva, posebno djece.

Za prekoračenje graničnih vrijednosti koje se može pripisati prirodnim izvorima ili su posljedica posipanja puteva pijeskom ili solju u zimskom periodu ne donosi se Plan iz stava 1 ovog člana.

Kada se Plan odnosi na više zagađujućih materija, mjere treba integrisati na odgovarajući način, tako da se obuhvate sve zagađujuće materije.

Plan se donosi najkasnije do 31. januara tekuće godine za prethodnu godinu, u kojoj su utvrđena prekoračenja dozvoljenog nivoa zagađenosti vazduha.

Sredstva za izradu i sprovođenje Plana obezbjeđuju se iz državnog budžeta i budžeta jedinica lokalne samouprave na čijoj se teritoriji zona nalazi.

Ukoliko se Planom predviđaju i mjere za smanjivanje emisija iz stacionarnih izvora, te mjere je dužan da finansira i sprovodi zagađivač.

Sadržaj Plana

Član 22

Plan sadrži podatke o:

1) lokaciji (području) povećane zagađenosti: opština, mjesto, mjerna stanica, kartografski prikaz i geografske koordinate;

2) osnovne informacije o zoni: urbano, industrijsko ili ruralno područje, procjenu veličine zagađenog područja (km²) i populacije izložene zagađenju, korisne meteorološke podatke, relevantne podatke o topografiji, podatke o vrstama prioriternih ciljeva zaštite u zoni;

3) nadležnim organima: imena i adrese odgovornih lica za izradu i sprovođenje plana;

4) prirodi zagađenja i načinu ocjenjivanja: dostupne informacije o trendovima koncentracije zagađujućih materija tokom proteklih godina, tehnike korišćene za ocjenu kvaliteta vazduha;

5) porijeklu zagađenja: lista i kartografski prikaz glavnih izvora zagađivanja odgovornih za prekoračenje, ukupan iznos emisija iz ovih izvora (u tonama na godišnjem nivou), podaci o prekograničnom zagađenju koje potiče iz susjednih regiona;

6) analizi situacije: detaljni podaci o faktorima koji su uzrok prekoračenja (npr. saobraćaj, uključujući i prekogranični saobraćaj, formiranje sekundarnih zagađujućih materija u atmosferi, detaljni podaci o mogućim mjerama za poboljšanje kvaliteta vazduha);

7) ranijim prekoračenjima i mjerama koje su preduzimate i efektima preduzetih mjera;

8) relevantnim mjerama predviđenim Nacionalnom strategijom, uključujući i rokove za njihovo sprovođenje, procjenu poboljšanja kvaliteta vazduha i očekivane rokove za postizanje ovih ciljeva; podatke o planiranim dugoročnim mjerama, i

9) publikacijama, dokumentima, rezultatima istraživanja i dr, koji su korišćeni u izradi Plana.

Plan može da sadrži i mjere propisane kratkoročnim akcionim planovima iz člana 23 ovog zakona.

Kratkoročni akcioni planovi

Član 23

U zonama gdje su prekoračeni pragovi upozoravanja i/ili obavještanja za sumpordioksid i azot-dioksid ili postoji rizik od prekoračenja ovih standarda, Agencija, u saradnji sa organima lokalnih uprava na čijoj se teritoriji zona nalazi, donosi kratkoročni akcioni plan.

U zonama gdje postoji rizik od prekoračenja graničnih vrijednosti i/ili ciljnih vrijednosti uspostavljenih radi zaštite zdravlja ljudi, Agencija može, ukoliko smatra da je to potrebno, pokrenuti postupak za donošenje kratkoročnog akcionog plana.

U zonama gdje postoji rizik od prekoračenja praga upozoravanja za ozon, Agencija može pokrenuti postupak za donošenje kratkoročnog akcionog plana ukoliko procjeni, uzimajući u obzir nacionalne geografske, meteorološke i ekonomske uslove, da postoji značajan potencijal da se smanji rizik, trajanje i ozbiljnost takvog prekoračenja.

Sredstva za izradu i sprovođenje kratkoročnog akcionog plana obezbjeđuju se iz državnog budžeta i budžeta jedinica lokalne samouprave na čijoj se teritoriji zona nalazi

Ukoliko se kratkoročnim akcionim planom predviđaju i mjere za smanjivanje emisija iz stacionarnih izvora, te mjere dužan je da finansira i sprovodi zagađivač.

Sadržaj kratkoročnih akcionih planova

Član 24

Kratkoročni akcioni planovi sadrže, naročito, mjere koje se kratkoročno preduzimaju u cilju smanjenja rizika ili trajanja prekoračenja.

Kratkoročnim akcionim planom mogu se, u zavisnosti od svakog pojedinačnog slučaja, preduzeti mjere za kontrolu i po potrebi privremeno obustaviti aktivnosti kao što su saobraćaj motornih vozila, izvođenje građevinskih radova, aktivnost usidrenih brodova, upotreba industrijskih postrojenja i proizvoda, grijanje domaćinstava i dr.

Mjerama se može obuhvatiti zaštita osjetljivih grupa stanovništva kao što su djeca i starija lica.

Dostupnost javnosti kratkoročnih akcionih planova

Član 25

Sa kratkoročnim akcionim planom i o primjeni mjera predviđenih planom upoznaje se javnost, nevladine organizacije i udruženja koja se bave zaštitom životne sredine, udruženja za zaštitu potrošača, udruženja za zaštitu prava osjetljivih grupa stanovništva, zdravstvene ustanove i relevantna privredna društva.

Planovi u slučaju prekograničnog zagađenja vazduha

Član 26

Agencija je dužna da, u slučaju kada se prag upozoravanja, granične vrijednosti i/ili ciljne vrijednosti, uključujući granice tolerancije ukoliko su propisane ili dugoročni cilj za ozon, prekorače radi značajnog prekograničnog prenosa zagađujućih materija ili njihovih prekursora, o tome obavijesti Ministarstvo.

Ministarstvo će u slučaju iz stava 1 ovog člana, po potrebi, preduzeti zajedničke aktivnosti sa nadležnim organima susjedne države, kao što su priprema i sprovođenje zajedničkog plana iz člana 21 ovog zakona i/ili zajedničkog kratkoročnog akcionog plana iz člana 23 ovog zakona za pogranične zone, uz razmjenu potrebnih informacija.

Kada koncentracije zagađujućih materija u pograničnim zonama prelaze pragove upozoravanja i/ili obavještanja, Ministarstvo će o tome u najkraćem roku obavijestiti nadležne organe susjednih država.

Preventivne mjere

Član 27

U zonama gdje koncentracije zagađujućih materija ne prelaze nivo propisanih graničnih vrijednosti ili dugoročnih ciljeva za ozon, Agencija i jedinice lokalne samouprave na čijoj se teritoriji zona nalazi dužne su da svaku aktivnost planiraju, odobravaju i sprovode u skladu sa principom prevencije, tako da prouzrokuje najmanju moguću promjenu kvaliteta vazduha, odnosno da predstavlja najmanji mogući rizik po životnu sredinu i zdravlje ljudi i da spriječi ili ograniči uticaj na kvalitet vazduha na samom izvoru zagađenja kako se ove vrijednosti ne bi prekoračile i da nastoje da očuvaju najbolji kvalitet vazduha u skladu sa održivim razvojem.

VI. POBOLJŠANJE KVALITETA VAZDUHA

Mjere za sprječavanje i smanjenje zagađivanja vazduha

Član 28

U cilju sprječavanja i smanjenja zagađivanja vazduha i poboljšanje kvaliteta vazduha preduzimaju se sljedeće mjere:

- utvrđivanje graničnih vrijednosti emisija iz stacionarnih izvora i pokretnih izvora zagađivanja;
- utvrđivanje graničnih vrijednosti pojedinih zagađujućih materija u određenim proizvodima;
- utvrđivanje maksimalnih nacionalnih emisija za pojedine zagađujuće materije;
- postepeno smanjivanje upotrebe supstanci koje oštećuju ozonski omotač;
- ostale mjere za sprječavanje i smanjenje zagađenja.

Granične vrijednosti emisija

Član 29

Granične vrijednosti emisija zagađujućih materija i druge mjere zaštite vazduha od emisija iz stacionarnih izvora i aktivnosti koje uzrokuju emisije zagađujućih materija u vazduh propisuje Vlada.

Granične vrijednosti i druge mjere zaštite vazduha od emisija iz pokretnih izvora propisuje Vlada.

Granične vrijednosti zagađujućih materija u proizvodima

Član 30

Granične vrijednosti sadržaja lako isparljivih jedinjenja u bojama, lakovima i određenim proizvodima za zaštitu, bojenje i lakiranje vozila, propisuje Ministarstvo.

Propisom iz stava 1 ovog člana uređuje se označavanje proizvoda, program praćenja potrošnje proizvoda i analitičke metode za određivanje sadržaja lako isparljivih jedinjenja u proizvodima.

Vrste tečnih goriva naftnog porijekla (u daljem tekstu: goriva), granične vrijednosti sadržaja zagađujućih materija i druge karakteristike goriva koje u odnosu na zaštitu životne sredine moraju da ispunjavaju u trenutku stavljanja u promet na domaće tržište, način utvrđivanja i praćenja karakteristika goriva i ocjena usaglašenosti, propisuje Vlada.

Emisija lako isparljivih organskih jedinjenja prilikom skladištenja i distribucije goriva

Član 31

Tehničke standarde zaštite vazduha od emisija isparljivih organskih jedinjenja koje nastaju skladištenjem, pretakanjem i distribucijom motornih benzina propisuje Ministarstvo.

Propisom iz stava 1 ovog člana utvrđuju se tehnički standardi zaštite životne sredine za uređaje za skladištenje i pretakanje benzina na terminalima i benzinskim stanicama, kao i za cistijerne koje se koriste za prevoz benzina od jednog terminala do drugog ili od terminala do benzinske stanice i rokovi za njihovo postizanje.

Maksimalne nacionalne emisije

Član 32

Maksimalne nacionalne emisije za acidifikujuće i eutrofikujuće zagađujuće materije i prekursore ozona i to za: sumpordioksid (SO₂), azotne okside (NO_x), isparljiva organska jedinjenja i amonijak (NH₃), u cilju unapređenja i zaštite životne sredine i zdravlja ljudi od štetnog dejstva acidifikacije, eutrofikacije i prizemnog ozona, propisuje Vlada.

Zaštita ozonskog omotača

Član 33

Postupno smanjivanje potrošnje i postupanje sa supstancama koje oštećuju ozonski omotač, postupanje sa proizvodima koji sadrže ili su pomoću tih supstanci proizvedeni, uvoz, izvoz i stavljanje u promet tih supstanci i proizvoda, postupanje sa tim supstancama nakon prestanka upotrebe proizvoda koji ih sadrži, način njihovog prikupljanja, korišćenja i trajnog odlaganja, propisuje Vlada.

Propisom iz stava 1 ovog člana uređuje se i postupanje sa alternativnim supstancama, postupanje sa proizvodima koji sadrže ili su pomoću tih supstanci proizvedeni, uvoz, izvoz i stavljanje u promet tih supstanci i proizvoda, postupanje sa tim supstancama nakon prestanka upotrebe proizvoda koji ih sadrži, način njihovog prikupljanja, korišćenja i trajnog odlaganja i način označavanja proizvoda koji sadrže ove supstance, utvrđuju uslovi koje moraju ispuniti pravna lica i preduzetnici koji obavljaju djelatnost održavanja i/ili popravku, kao i isključivanja iz upotrebe proizvoda koji sadrže supstance koje oštećuju ozonski omotač i/ili alternativne supstance.

Pravna lica i preduzetnici iz stava 2 ovog člana moraju obezbijediti obuku zaposlenih prema programu stručnog usavršavanja koji propisuje Ministarstvo u saradnji s organom državne uprave nadležnim za poslove obrazovanja.

Pravna lica i preduzetnici iz stava 2 ovog člana ne mogu vršiti djelatnost održavanja i/ili popravku i isključivanja iz upotrebe proizvoda koji sadrže supstance koje oštećuju ozonski omotač, bez dozvole Agencije.

Protiv akta iz stava 4 ovog člana može se podnijeti žalba Ministarstvu.

Zabrane

Član 34

Zabranjuje se:

- 1) proizvodnja supstanci koje oštećuju ozonski omotač;
- 2) uvoz i/ili izvoz supstanci koje oštećuju ozonski omotač, odnosno proizvoda koji sadrže supstance utvrđene Montrealskim protokolom, iz zemalja, odnosno u zemlje koje nijesu strane ugovornice protokola;
- 3) uvoz i/ili izvoz supstanci koje oštećuju ozonski omotač i alternativnih supstanci bez dozvole Agencije;
- 4) uvoz i stavljanje u promet novih proizvoda koji sadrže supstance koje oštećuju ozonski omotač izuzev hidrohlorofluorouglijovodonika bez dozvole Agencije;
- 5) ispuštanje supstanci koje oštećuju ozonski omotač i alternativnih supstanci u životnu sredinu;
- 6) punjenje sistema koji koriste alternativne supstance supstancama koje oštećuju ozonski omotač;
- 7) ispiranje supstancama koje oštećuju ozonski omotač;
- 8) uvoz, stavljanje u promet i korišćenje cilindara za jednokratnu upotrebu u kojima se skladište supstance koje oštećuju ozonski omotač i alternativne supstance;
- 9) stavljanje u promet na malo supstanci koje oštećuju ozonski omotač i alternativnih supstanci;
- 10) uvoz i stavljanje u promet korišćenih proizvoda i opreme koji sadrže supstance koje oštećuju ozonski omotač;
- 11) uvoz korišćenih, recikliranih i regenerisanih supstanci koje oštećuju ozonski omotač;
- 12) stavljanje u promet vrsta goriva koja prekoračuju propisane granične vrijednosti sadržaja zagađujućih materija.

Goriva se stavljaju u promet ili upotrebu samo ako su u skladu sa propisanim tehničkim zahtjevima, ako je izvršena njihova ocjena usaglašenosti, ako su označeni i prate ih propisane isprave, u skladu sa posebnim propisom.

Klimatske promjene

Član 35

Sprječavanje i smanjivanje zagađivanja vazduha koje utiče na promjenu klime uređuje se praćenjem emisija gasova sa efektom staklene bašte, primjenom fleksibilnih mehanizama i drugim mjerama utvrđenim odgovarajućim međunarodnim sporazumima koji obavezuju Crnu Goru.

Emisija gasova sa efektom staklene bašte

Član 36

Popis gasova sa efektom staklene bašte, način praćenja emisija gasova, rokove za izradu izvještaja i način izrade inventara emisija gasova sa efektom staklene bašte, propisuje Ministarstvo.

Inventar emisija gasova sa efektom staklene bašte vodi Agencija.

Inventar emisije gasova sa efektom staklene bašte je sastavni dio informacionog sistema o kvalitetu vazduha.

Mehanizam čistog razvoja

Član 37

Projektne aktivnosti u okviru Mehanizma čistog razvoja, njihovo vrednovanje i prihvatljivost ocjenjuje Savjet za mehanizam čistog razvoja koji obrazuje Vlada.

Stručnu, tehničku i administrativnu pomoć Savjetu za Mehanizam čistog razvoja pruža tehničko operativno tijelo koje obrazuje Agencija.

Način sprovođenja postupka primjene Mehanizma čistog razvoja i način izvještavanja o njegovom sprovođenju propisuje Ministarstvo.

Prekogranično zagađenje vazduha na velikim udaljenostima

Član 38

Mjere smanjenja prekograničnog zagađenja vazduha sprovode se u skladu sa međunarodnim sporazumima koji obavezuju Crnu Goru.

Razmjena informacija, priprema nacionalnih inventara emisija gasova, vođenje evidencija o proizvodnji i potrošnji supstanci i proizvoda koji doprinose prekograničnom zagađenju, uređuje se propisom Ministarstva.

Obaveze pravnih lica i preduzetnika

Član 39

Pravna lica i preduzetnici koji u obavljanju djelatnosti utiču ili mogu uticati na kvalitet vazduha dužni su da obezbijede: tehničke mjere za sprječavanje ili smanjivanje emisija u vazduh, uračunavanje troškova zaštite vazduha od zagađivanja u okviru investicionih i proizvodnih troškova i vođenje evidencije o utrošenim sredstvima, praćenje uticaja djelatnosti na kvalitet vazduha, kao i druge mjere zaštite u skladu sa ovim zakonom i drugim propisima.

Pravna lica i preduzetnici iz stava 1 ovog člana dužni su da pribave dozvolu o dozvoljenim emisijama zagađujućih materija u vazduhu (u daljem tekstu: dozvola o emisijama) od Agencije.

Pravna lica i preduzetnici koji stavljaju u promet goriva ili ih pribavljaju za sopstvene potrebe, dužni su da vode evidenciju o količini goriva i da podatke iz evidencije dostave Agenciji do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu.

Pravna lica i preduzetnici iz stava 3 ovog člana dužni su da obezbijede praćenje kvaliteta goriva, u skladu sa propisom iz člana 30 stav 3 ovog člana.

Dozvolu o emisijama Agencija izdaje na osnovu utvrđenih graničnih vrijednosti emisija.

Dozvola o emisijama iz stava 2 ovog člana izdaje se u formi rješenja.

Bliži način i potrebna dokumentacija za izdavanje dozvole uređuju se propisom Ministarstva.

Djelatnosti iz stava 1 ovog člana utvrđuje Vlada posebnim propisom.

Evidentiranje i praćenje emisija i izvora emisija

Član 40

Vlasnici i/ili korisnici stacionarnih izvora zagađivanja dužni su da:

- 1) vode evidenciju o stacionarnom izvoru i svakoj njegovoj promjeni (rekonstrukciji);
- 2) obezbijede redovno praćenje i mjerenje emisija zagađujućih materija;
- 3) vode evidenciju o praćenju i obavljenim mjerenjima sa podacima o mjernim mjestima, rezultatima mjerenja i o učestalosti mjerenja emisija;
- 4) vode evidenciju o upotrijebljenom gorivu i otpadu kod procesa sagorijevanja;
- 5) vode evidenciju o radu uređaja za smanjivanje emisija.

Podaci iz stava 1 ovog člana dostavljaju se organu lokalne uprave na čijoj teritoriji se nalazi stacionarni izvori zagađivanja.

Za pokretne izvore zagađivanja vazduha, podaci o izvorima emisije vode se na način utvrđen posebnim propisom.

Lokalni registri izvora zagađivanja vazduha

Član 41

Organ lokalne uprave, na osnovu podataka iz člana 40 stav 1 ovog zakona vodi registar izvora zagađivanja vazduha sa podacima o prostornom smještaju i kapacitetima izvora zagađivanja, kao i o svim promjenama i rekonstrukcijama.

Podaci iz registra izvora zagađivanja iz stava 1 ovog člana dostavljaju se Agenciji koja vodi integralni katastar zagađivača životne sredine.

VII. INFORMISANJE I IZVJEŠTAVANJE

Informisanje javnosti

Član 42

Agencija blagovremeno i na odgovarajući način informiše javnost i zainteresovane organizacije (nevladine organizacije i udruženja koja se bave zaštitom životne sredine, udruženja za zaštitu potrošača, udruženja za zaštitu prava osjetljivih grupa stanovništva, zdravstvene ustanove i relevantna privredna društva) o kvalitetu vazduha i donošenju planova, programa i mjera za zaštitu i poboljšanje kvaliteta vazduha.

Informacije i podaci o kvalitetu vazduha su besplatne i dostupne preko sredstava javnog informisanja i na internet stranicama nadležnih organa.

Redovno informisanje

Član 43

Agencija obezbjeđuje redovno informisanje javnosti o koncentracijama zagađujućih materija u vazduhu, koje su izražene u srednjim vrijednostima u skladu sa odgovarajućim periodom usrednjavanja

Podaci o koncentracijama iz stava 1 ovog člana sadrže informacije o svim prekoračenjima standarda kvaliteta vazduha, informacije o ciljevima zaštite kvaliteta vazduha, uticaju zagađenja na zdravlje ljudi, vegetaciju i eko-sisteme.

Agencija obezbjeđuje redovno informisanje javnosti o koncentracijama i taloženju teških metala i policikličnih aromatičnih ugljovodonika.

Podaci o koncentracijama sumpor-dioksida, azot-dioksida, suspendovanih čestica, ozona i ugljen-monoksida ažuriraju se dnevno, a gdje god je to moguće, obzirom na korišćenu opremu, na svakih sat vremena.

Podaci o koncentraciji olova i benzena, iskazani kao prosječna vrijednost za proteklih 12 mjeseci, ažuriraju se na svaka tri mjeseca, a gdje je to moguće na mjesečnom nivou.

Agencija dostavlja Ministarstvu podatke o koncentraciji ozona svakog mjeseca za prethodni mjesec u periodu od aprila do septembra.

Podaci iz stava 6 ovog člana sadrže, za svaki dan u kome su zabilježena prekoračenja, datum, ukupan broj sati trajanja prekoračenja i maksimalne jednosatne vrijednosti koncentracija.

Informacioni sistem

Član 44

Informacioni sistem kvaliteta vazduha, koji je sastavni dio informacionog sistema zaštite životne sredine, sadrži:

- 1) podatke o kvalitetu vazduha iz državne i lokalnih mreža, uključujući lokacije mjernih mjesta i primijenjene metode mjerenja;
- 2) meteorološke podatke i podatke dobijene modeliranjem i prognostičkim metodama;
- 3) podatke iz registra izvora zagađivanja vazduha;
- 4) podatke o supstancama koje oštećuju ozonski omotač;
- 5) podatke iz Nacionalnog inventara emisija zagađujućih materija u vazduhu;
- 6) izvještaje o kvalitetu vazduha;
- 7) mjere i programe zaštite i poboljšanja kvaliteta vazduha;
- 8) tekstove međunarodnih sporazuma i konvencija, nacionalno zakonodavstvo i zakonodavstvo Evropske unije o kvalitetu vazduha;
- 9) strategije, planove i programe koji se odnose na kvalitet vazduha;
- 10) podatke o pravnim licima koja se bave praćenjem kvaliteta vazduha i emisija;
- 11) podatke o sprovedenom inspekcijskom nadzoru;
- 12) podatke o izrečenim kaznama, i
- 13) druge podatke relevantne za kvalitet vazduha.

Razmjena informacija i podataka iz informacionog sistema

Član 45

Podaci iz informacionog sistema kvaliteta vazduha se koriste za razmjenu informacija o mjernim mjestima u državnoj i lokalnoj mreži, tehnikama mjerenja, kao i za razmjenu podataka dobijenih praćenjem kvaliteta vazduha u državnoj i lokalnim mrežama i podataka o emisijama iz izvora zagađivanja vazduha za potrebe izvještavanja u skladu sa preuzetim međunarodnim obavezama.

Način razmjene informacija iz stava 1 ovog člana vrši se u skladu sa propisom Ministarstva.

Informacija o kvalitetu vazduha

Član 46

Na osnovu podataka dobijenih sprovođenjem godišnjeg Programa praćenja kvaliteta vazduha i drugih podataka, Agencija izrađuje godišnju informaciju o kvalitetu vazduha (u daljem tekstu: Informacija).

Informacija sadrži naročito:

- podatke o prekoračenjima graničnih vrijednosti, ciljnih vrijednosti, dugoročnih ciljeva i pragova upozoravanja i obavještanja u odnosu na odgovarajuće periode usrednjavanja, zabilježenih u protekloj godini;

- listu zona u kojima se prekoračenje propisanih graničnih vrijednosti mogu pripisati prirodnim izvorima, podatke o koncentracijama i izvorima i dokaze koji pokazuju da se prekoračenja mogu pripisati prirodnim izvorima, i

- listu zona u kojima su granične vrijednosti za PM10 prekoračene zbog resuspenzije čestica koje potiču od posipanja puteva pijeskom ili solju u zimskom periodu zajedno sa podacima o koncentracijama i izvorima PM10 koji se nalaze u tim zonama, kao i dokazima da su

prekoračenja uzrokovana resuspenzijom i odgovarajućim mjerama preduzetim radi smanjenja koncentracija.

Informacija je dostupna javnosti i objavljuje se na internet stranici Ministarstva. Bliži sadržaj i način izrade informacije propisuje Ministarstvo.

Izveštaj o kvalitetu vazduha

Član 47

Za ostvarivanje ciljeva strateških i planskih dokumenata utvrđenih ovim zakonom i drugim dokumentima vezanim za zaštitu i poboljšanje kvaliteta vazduha, Agencija izrađuje Izveštaj o stanju kvaliteta vazduha u Crnoj Gori, za period od četiri godine.

Izveštaj iz stava 1 ovog člana sadrži:

- podatke o koncentracijama svih zagađujućih materija za koje su propisani standardi kvaliteta vazduha kao i podaci o koncentracijama zagađujućih materija za koje nijesu propisani standardi kvaliteta vazduha a njihovo praćenje i kontrola je predviđena Programom praćenja kvaliteta vazduha;

- ocjenu stanja kvaliteta vazduha: područja i nivo zagađenosti vazduha, trajanje značajnih prekoračenja nivoa zagađenosti, opšte informacije o području, vrsti i procjeni zagađenja, porijeklo zagađenja, analizu uzroka zagađenja, pojedinosti o preduzetim mjerama i projektima za poboljšanje kvaliteta vazduha;

- ocjenu sprovedenih mjera i njihove efikasnosti;

- ostvarivanje ciljeva Nacionalne strategije, planova, programa i drugih dokumenata zaštite i poboljšanja kvaliteta vazduha;

- sprovođenje obaveza preuzetih međunarodnim sporazumima iz oblasti zaštite vazduha;

- ocjenu sprovedenog inspekcijaskog nadzora;

- podatke o izrečenim kaznama;

- podatke o korišćenju finansijskih sredstava za zaštitu i poboljšanje kvaliteta vazduha, i

- predlog izmjena i dopuna postojećih dokumenata, kao i druge podatke od značaja za zaštitu i poboljšanje kvaliteta vazduha.

Izveštaj iz stava 1 ovoga člana je sastavni dio Izveštaja o stanju životne sredine Crne Gore.

VIII. FINANSIRANJE ZAŠTITE I VAZDUHA

Izvori finansiranja

Član 48

Sredstva za finansiranje zaštite i poboljšanja kvaliteta vazduha se obezbjeđuju iz:

- državnog budžeta;

- budžeta jedinice lokalne samouprave, i

- drugih izvora u skladu sa ovim zakonom.

Korišćenje sredstava

Član 49

Sredstva iz člana 48 ovog zakona koriste se:

1) iz državnog budžeta za:

- ocjenjivanje kvaliteta vazduha i razvrstavanje zona prema kategorijama kvaliteta vazduha;

- uspostavljanje, održavanje, funkcionisanje i razvoj Državne mreže;

- realizaciju programa praćenja kvaliteta vazduha u Državnoj mreži;

- mjerenja posebne namjene iz člana 13 stav 3 ovog zakona;

- izradu i sprovođenje Nacionalne strategije upravljanja kvalitetom vazduha;

- realizaciju planova kvaliteta vazduha i kratkoročnih akcionih planova iz čl. 21 i 23 ovog zakona;
  - sprovođenje mjera za smanjenje negativnih uticaja klimatskih promjena i mjera za zaštitu ozonskog omotača;
  - osnivanje i funkcionisanje Savjeta za mehanizam čistog razvoja;
  - uspostavljanje i održavanje inventara emisije gasova i informacionog sistema kvaliteta vazduha;
  - izvršavanje obaveza preuzetih međunarodnim ugovorima, i
  - finansiranje i/ili sufinansiranje drugih projekata, programa i mjera u cilju zaštite i poboljšanja kvaliteta vazduha;
- 2) iz budžeta jedinice lokalne samouprave za:
- uspostavljanje i održavanje lokalne mreže za praćenje kvaliteta vazduha;
  - realizaciju programa praćenja kvaliteta vazduha u lokalnoj mreži;
  - realizaciju planova kvaliteta vazduha i kratkoročnih akcionih planova iz člana 23 ovog zakona;
  - vođenje lokalnog registra izvora zagađivanja vazduha, i
  - finansiranje i/ili sufinansiranje drugih projekata, programa i mjera u cilju zaštite i poboljšanja kvaliteta vazduha.

IX. NADZOR

Član 50

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donijetih na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo, ako ovim zakonom nije drukčije propisano.

Inspekcijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donijetih na osnovu ovog zakona vrši Agencija, u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor.

Prava i dužnosti inspektora

Član 51

U vršenju poslova inspekcijskog nadzora ekološki inspektor kontroliše naročito:

- 1) da li je izvor zagađivanja vazduha izgrađen, proizveden, opremljen, korišćen i održavan tako da emisija bude u propisanim granicama;
- 2) preduzimanje propisanih, odnosno naloženih mjera u slučaju prekoračenja graničnih vrijednosti emisije i/ili nivoa zagađujućih materija u vazduhu;
- 3) postupanje sa supstancama koje oštećuju ozonski omotač i proizvodima koji sadrže te supstance ili su pomoću njih proizvedeni;
- 4) uvoz i izvoz supstanci koje oštećuju ozonski omotač i vođenje evidencije o tome;
- 5) da li se djelatnost održavanja, popravke i isključivanja iz upotrebe proizvoda koji sadrže supstance koje oštećuju ozonski omotač obavlja uz dozvolu Agencije;
- 6) poslove mjerenja emisije i praćenja kvaliteta vazduha;
- 7) vođenje evidencija o upotrijebljenom gorivu i otpadu kod procesa sagorijevanja, i
- 8) sprovođenje drugih propisanih mjera za sprječavanje i smanjivanje zagađivanja vazduha.

Ovlašćenja inspektora

Član 52

U vršenju inspekcijskog nadzora ekološki inspektor je obavezan da, kada utvrdi da je povrijeđen zakon ili drugi propis, preduzme sledeće upravne mjere i radnje:

- 1) privremeno zabrani rad stacionarnog izvora zagađivanja ili naloži preduzimanje drugih odgovarajućih mjera zaštite dok se emisija i nivoi zagađujućih materija u vazduhu ne svedu na propisane granične vrijednosti;

- 2) naredi pribavljanje rezultata mjerenja emisije i/ili nivoa zagađujućih materija u vazduhu preko ovlašćenog pravnog lica i privremeno zabrani rad ako se rezultati mjerenja ne dostave na uvid u ostavljenom roku;
- 3) naredi dostavljanje podataka o kvalitetu vazduha Agenciji u propisanom roku;
- 4) predloži oduzimanje ovlašćenja za obavljanje poslova mjerenja emisije i/ili praćenje kvaliteta vazduha ukoliko se ti poslovi ne obavljaju u skladu sa zakonom;
- 5) zabrani rad stacionarnog izvora zagađivanja ili drugu aktivnost koja se obavlja suprotno ovom zakonu;
- 6) zabrani postupanje sa supstancama koje oštećuju ozonski omotač i proizvodima koji sadrže te supstance ili su pomoću njih proizvedeni suprotno ovom zakonu;
- 7) zabrani vršenje djelatnosti održavanja, popravke i isključivanja iz upotrebe proizvoda koji sadrže supstance koje oštećuju ozonski omotač, ako utvrdi da ih obavlja lice koje za to nema dozvolu, odnosno predloži oduzimanje dozvole za obavljanje tih poslova, ako lice prestane da ispunjava propisane uslove;
- 8) zabrani djelatnost praćenja kvaliteta vazduha i mjerenja emisija, ako utvrdi da ih vrše pravna lica i preduzetnici koji nijesu registrovani za obavljanje te djelatnosti i da li posjeduju dozvolu Agencije;
- 9) zabrani uvoz i/ili izvoz supstanci koje oštećuju ozonski omotač za koje nije izdata dozvola, i
- 10) naredi sprovođenje drugih propisanih obaveza u skladu sa zakonom.

X. KAZNE NE ODREDBE

Član 53

Novčanom kaznom od stostrukog do tristostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori kazniće se za prekršaj pravno lice i preduzetnik, ako:

- 1) u okolini stacionarnog izvora zagađivanja vazduha za koje je obavezna ili za koju se može tražiti procjena uticaja na životnu sredinu ne vrši praćenje kvaliteta vazduha na način utvrđen u elaboratu o procjeni uticaja na životnu sredinu (član 18 stav 1);
- 2) podatke o kvalitetu vazduha dobijene praćenjem kvaliteta vazduha ne dostavi Agenciji i organu lokalne uprave na čijoj teritoriji se nalazi do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu (član 18 stav 2);
- 3) ne obezbijedi obuku zaposlenih prema programu stručnog usavršavanja na propisan način (član 33 stav 3);
- 4) ispušta supstance koje oštećuju ozonski omotač i alternativne supstance u životnu sredinu (član 34 stav 1 tačka 5);
- 5) vrši punjenje sistema koji koriste alternativne supstance supstancama koje oštećuju ozonski omotač (član 34 stav 1 tačka 6);
- 6) vrši ispiranje supstancama koje oštećuju ozonski omotač (član 34 stav 1 tačka 7);
- 7) stavlja u promet goriva koja prekoračuju propisane granične vrijednosti sadržaja zagađujućih materija (član 34 stav 1 tačka 12);
- 8) ne pribavi dozvolu o dozvoljenim emisijama zagađujućih materija u vazduhu od Agencije (član 39 stav 2);
- 9) ne vode evidenciju o količini goriva koju stavljaju u promet ili ga pribavljaju za sopstvene potrebe i podatke iz evidencije ne dostave Agenciji do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu (član 39 stav 3);
- 10) ne obezbijede praćenje kvaliteta goriva u skladu sa propisom iz člana 30 stav 3 ovog zakona (član 39 stav 4);
- 11) ne vodi evidenciju o stacionarnom izvoru i svakoj njegovoj promjeni (rekonstrukciji) (član 40 stav 1 tačka 1);
- 12) ne obezbijedi redovno praćenje i mjerenje emisije i o tome ne vodi evidenciju (član 40 stav 1 tač. 1 i 2);
- 13) ne vodi evidenciju o praćenju i obavljenim mjerenjima sa podacima o mjernim mjestima, rezultatima mjerenja i o učestalosti mjerenja emisija (član 40 stav 1 tačka 3);

14) ne vodi evidenciju o upotrijebljenom gorivu i otpadu kod procesa sagorijevanja (član 40 stav 1 tačka 4);

15) ne vodi evidenciju o radu uređaja za smanjivanje emisija (član 40 stav 1 tačka 5);

16) organu lokalne uprave ne dostavi podatke iz člana 40 stav 1 na čijoj teritoriji se nalazi (član 40 stav 2).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se novčanom kaznom od petostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori odgovorno lice u pravnom licu.

Član 54

Novčanom kaznom od stotrukog do tristotrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori kazniće se za prekršaj organ lokalne uprave, ako:

1) podatke utvrđene praćenjem kvaliteta vazduha u lokalnoj mreži javno ne objavi i ne dostavi Agenciji do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu (član 14 stav 5);

2) ne vodi registar izvora zagađivanja (član 41 stav 1).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se novčanom kaznom od petostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori odgovorno lice u organu lokalne uprave.

XI. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Podzakonski akti

Član 55

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od tri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja propisa iz stava 1 ovog člana primjenjivaće se podzakonski propisi donešeni na osnovu Zakona o zaštiti vazduha od zagađivanja («Službeni list SRCG», br. 14/80) i Zakona o kvalitetu vazduha («Službeni list RCG», br. 48/07).

Propis iz člana 32 ovog zakona donijeće se u roku od šest mjeseci od dana potvrđivanja Protokola o prizemnom ozonu i borbi protiv acidifikacije i eutrofikacije uz Konvenciju o prekograničnom zagađenju vazduha na velikim udaljenostima.

Donošenje Nacionalne strategije

Član 56

Nacionalna strategija donijeće se najkasnije do 31. decembra 2012. godine.

Ograničenje prometa vrsta goriva

Član 57

Stavljanje u promet vrsta goriva koja prekoračuju propisane granične vrijednosti sadržaja zagađujućih materija nije dozvoljeno nakon 1. januara 2011. godine.

Prestanak važnosti

Član 58

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o kvalitetu vazduha («Službeni list RCG», br. 48/07).

Stupanje na snagu

Član 59

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

SU-SK Broj 01-24/17
Podgorica, 22. aprila 2010. godine

SKUPŠTINA CRNE GORE 24. SAZIVA

PREDŠEDNIK

Ranko Krivokapić